

nile revistei, a apreciat ca foarte substanțială contribuția participanților la discuții și a considerat deosebit de rodnică dezbaterile respective.

Cu prilejul acestei consfătuiri s-a discutat și planul tematic pe baza căruia urmează să fie redeschis muzeul din localitate, cu secțiile de științele naturii, istorie și etnografie.

Apoi participanții au făcut o excursie pe insula Șimian, unde au admirat amploarea lucrărilor ce se desfășoară pentru reconstruirea cetății din fosta insulă Ada-Kaleb, (care va dispărea în urma realizării complexului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier), ca și a unui muzeu al acestei zone. În continuare, mergându-se pe noua șosea de pe malul Dunării, au mai fost vizitate șantierul hidrocentralei și noul oraș Orșova.

Discutarea planului tematic al muzeului și excursia în împrejurimi au dat un conținut mai bogat și o mai mare dimensiune întâlnirii de la Turnu Severin.

ION GRIGORESCU

UNITATE ȘI CONTINUITATE ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

București, 1968, 461 p.

În Editura Academiei a apărut sub redacția prof. univ. D. Berciu, culegerea de studii intitulată *Unitate și continuitate în istoria poporului român, culegere care își propune să ilustreze unitatea spațiului geografic carpato-dunărean, căreia îi corespunde o unitate de cultură, în sens arheologic, iar, o dată cu formarea poporului român, unitatea spirituală, politică și economică a neamului nostru, începând cu apariția statelor feudale românești și încheind cu procesul în urma cărui s-a realizat unitatea națională în timpul primului și celui de-al doilea război mondial.*

Culegerea de studii începe cu articolul lui Tiberiu Morariu, *Locul Transilvaniei în cadrul unitar al teritoriului României în care sînt subliniate trăsăturile geografice de bază ale Transilvaniei, care*

determină încadrarea ei perfectă în spațiul geografic românesc. D. Berciu, în studiul *Unitatea străveche carpato-dunăreană, bază a dezvoltării istorice ulterioare demonstrează că din cele mai vechi timpuri s-a format în spațiul carpato-dunărean o unitate de cultură ilustrată de rezultatele săpăturilor arheologice. Subliniază această unitate și Iuliu Paul în studiul său, intitulat *sugestiv* *Dați noi privind raporturile reciproce dintre culturile Petrești, Cucuteni și Gumelnița. Stabilind pe bazele răspîndirea monedelor române în Dacia secolelor I î.e.n. și I.e.n., Bucur Mitrea subliniază legăturile strînse ale lumii geto-dace în lucrarea *Moeda republicană romană și unitatea lumii geto-dace. Hadrian Daicovicu încearcă în Cronologia regiilor dacii să stabilească anii de domnie ai regiilor care i-au urmat lui Burebista pînă la Decebal. Cu studiul lui K. Horedt, Un nou aspect al continuității, în care autorul, revizuidnd datarea culturii Cerneahov-Sintana de Mureș, propune ca dată a pătrunderii goților în Transilvania anul 376, este abordată o dată problema fundamentală ale istoriei noastre: continuitatea poporului român în spațiul carpato-dunărean. Mergînd pe linia preocupărilor sale mai vechi, care au dus la contribuții însemnate în acest domeniu, C. Daicovicu ne prezintă concluziile sale în articolul *Originea poporului român după cele mai noi cercetări, subliniind continuitatea populației romanizate pe teritoriul Daciei după anul 271 și formarea poporului român în limitele fostei provincii romane.****

Cercetătorii români, dar mai ales străini, au fost izbîtiți de unitatea limbii române, caz aproape unic în Europa. S-a încercat explicarea acestui fenomen și o nouă ipoteză este prezentată, de data aceasta, de Al. Graur în articolul *Unitatea limbii române, privind căreia inexistența fărîmăturii feudale și libertatea tărânilor de a se muta de pe o moșie pe alta sînt cauzele acestei unități. Punctele de vedere exprimate de Al. Graur, merită să fie reținute dar nu credem că ele sînt în măsură să justifice unitatea limbii române.*

Analizînd cîteva instituții feudale, A. Sacerdoțeanu demonstrează în studiul *Elemente de continuitate și unitate în istoria medievală a românilor vechime* acestor instituții, această vechime fiind ea însăși un argument în favoarea continuității. Pe linia unor preocupări mai vechi, Radu Manolescu subliniază încă o dată comunitatea de interes economic a Țărilor Române în articolul *Unitatea economică a Țărilor Române în evul mediu (secolele XIV-XVI). Ion Ionașcu realizează un răsurs al domniei lui Mihail Viteazul, al idealului politic de unitate a poporului român înfăptuit de voievodul muntean și semnificația acestui act în studiul său *Mihail Viteazul și unitatea politică a Țărilor Române.**

*Unitatea de acțiune pe plan politic este subliniată de Ștefan Ștefănescu în articolul *Mășcări demografice în Țările Române pînă în secolul al XVII-lea și rolul lor în unitatea poporului român.**

În studiul *Lupta națională și socială a românilor din Transilvania în 1848, Miron Constantinescu evidențiază pregnanța caracterului antifeudal și național al acțiunilor românilor din Transilvania în anul 1848.*

Ideea de unitate națională formează tema fundamentală a studiilor semnate de Ion Săndulescu (*Lupta revoluționară română pentru unitate în perioada 1848-1853*), Eugen Ștefănescu (*Geneza națiunii de Românie: Evoluția conștiinței de unitate teritorială în lumina denumirilor interne*), Carol Göllner (*Relațiile economice dintre Transilvania și vechea Românie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*), Conet. Nuțu și G. D. Iscu (*Continuitate, unitate, libertate națională în programele politice ale românilor din Transilvania*), Vasile Maciu (*În Românie și pactul dusă austro-ungar din 1867, scoate în evidență manifestările care au avut loc în Românie față de acest pact. C. Corbu precizează în articolul său care a fost poziția socializatorilor din vechea Românie față de problema unității politice a poporului român, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, după cum Ion Gheorghiu în Românie și problema unității Transilvaniei în anii 1914-1916, urmărește acțiunile guvernului dar și reacția maselor care au dus la intrarea României în război. Constantin C. Giurescu în studiul *România și Primul război mondial. Știri noi din arhivele Vienei, aduce noi contribuții documentare, care evidențiază importanța pe care a avut-o pentru desfășurarea evenimentelor, intrarea României în război. Colonelul I. Cupșa scoate în evidență locul pe care l-a avut Armata română în lupta pentru libertate, independență și unitate politică, evocînd momentele 1877, 1916-1918, 1944-1945. Utilă și interesantă se prezintă lucrarea de istoriografie a lui V. Curticăpeanu, *Ogîndirea procesului de unitate național-politică a românilor în istoriografia modernă. Importanța excepțională pe care a avut-o unirea Transilvaniei cu România și actual care a consfințit această unitate este pusă în lumină de Șt. Pascu în articolul *Adunarea de la Alba-Iulia, 1 decembrie 1918.****

Eufrosina Popescu surprinde în lucrarea sa *Ecoul unirii Transilvaniei cu Vechea Românie în presa de dincoace de Carpați, felul în care s-a reflectat actul unirii în presa noastră.*

Volumul se încheie cu studiul *Dictatul de la Viena din august 1940 și lupta pentru anularea lui, în care autorii lui, L. Bányai și A. Petric analizează ultima mare bătălie pe care poporul român a trebuit s-o poarte pentru realizarea unității sale naționale.*

Culegerea de studii pe care o prezentăm constituie un prețios instrument de informare și mai ales are darul să prefugureze

lucrarea de sinteză care va trebui să trateze integral tema formulată în titlul său. Trăfindu-se numai anumite momente din istoria noastră, lucrarea de față demonstrează existența unui impresionant material edit sau inedit care poate sta la baza unei lucrări — necesară dar și valoroasă — despre unitatea și continuitatea poporului român.

MANOLE NEAGOE

CARPICA I/1968

Primul volum din Carpica — culegere de studii de istorie — editat de Muzeul Județean Bacău, reprezintă o contribuție importantă la cunoașterea tot mai adâncă a dezvoltării societății umane în aria cuprinsă pe cursul inferior al râurilor Moldova și Bistrița și cursul mijlociu al Siretului.

Lucrarea cuprinde studii de arheologie, istorie și numismatică.

Autorii studiilor prezintă materialul inedit, obținut în urma a 10 ani de săpături arheologice ca și concluziile ce le-au desprins cercetătorii din analiza acestui material cu privire la drumul străbătut de grupurile social-umane, de la primele trepte ale civilizației. Astfel V. Căpitanu demonstrează prin descoperirile făcute pe valea Bistriței (Ceahlău, Bistrițioara, Buda, Lespezi) că gravettianul oriental este o fază evoluată de cultură din paleoliticul superior și pune în evidență faptul că Moldova reprezintă regiunea cea mai bogată în locuri gravettiene din aria mai largă a Europei de est. M. Drăgotescu întărește această concluzie prin noile date ce le-a obținut din cercetarea locurii gravettiene de la Bicaz.

Epoca bronzului este tratată în articolele: «Descoperiri recente de obiecte de aramă și bronz din Moldova» de Marilena Florescu și V. Căpitanu, «Depozitul de obiecte de bronz de la Ruginoasa» de V. Ursachi și «Cimitir din epoca bronzului la Căbești» de C. Buzdugan. În ceea ce privește toporul de la Osâbîți, autorii (M. Florescu și V. Căpitanu) opinază asupra apartenenței lui la cultura Monteoru, iar celelalte topoare ca fiind asemănătoare

cu cele identificate la Nehoiu — Buzău și Hajdu — Samson.

Datorită acestor descoperiri recente din epoca bronzului, aria acestor culturi a fost lărgită pînă în zona centrală a Moldovei (bazinul Birladului), pe cînd mai înainte nu depășea arcul Carpaților Orientali.

Problema complexă a culturii daco-carpice este tratată cu toată autoritatea științifică în articolele lui Iulian Antonescu, V. Ursachi, V. Căpitanu și C. Buzdugan, autorii ajungînd la soluții care explică satisfăcător acest fenomen istoric.

Săpăturile întreprinse la Bradu, pe malul Siretului, județul Bacău, au condus la formularea ipotezei că cetățuia geto-dacică era cunoscută de Ptolemeu (sec. II. e.n.). Întrucît o găsim notată, pe harta acestuia, sub numele de Tamasidava. Identificarea pe harta lui Ptolemeu a cetății de la Bradu, făcută de V. Ursachi, autorul săpăturilor, se sprijină pe coordonate geografice și date arheologice incontestabile și reprezintă un pas înainte în lămurirea ecoului pe care geto-dacii îl aveau în lumea greacă.

În continuare, problema dacilor liberi este tratată și în articolul lui Iulian Antonescu, «Depozitul carpic de la Negri și implicațiile sale istorice».

În urma unei analize pătrunzătoare a materialului descoperit, autorul ajunge la concluzia că densitatea elementului carpodacic era foarte mare pe cursul mijlociu al Siretului, iar studiul economiei de schimb deosebit de avansat pentru acești agricultori sedentari. Autorul, plecînd de la ipoteza că tortile zoomorfe de la Gabăra și Poieniști ar reflecta o sinteză daco-sarmată, este înclinat să opineze că și geneza carpică se explică mai plauzibil printr-o sinteză daco-celtică înfăptuită într-o zonă nord-carpatică.

Cercetările de la Văleni (Roman) și Bârboasa (Bacău) atestă într-adevăr prezența unei numeroase populații carpice pe teritoriul Moldovei. Mai mult, din necropola de la Văleni — cea mai mare din Moldova pînă în prezent — se evidențiază influența sarmată asupra vieții spirituale a populației carpice, ceea ce confirmă afirmația unor cercetători de prestigiu cu privire la sinteza daco-sarmatică.

Cercetările arheologice ample s-au realizat în epoca prefeudală de către Dan Gh. Teodor, V. Căpitanu și I. Mîrea. Autorii

și-au formulat ideile în articolul: «Cercetările arheologice de la Mănoaia-Costișa», în care susțin cu argumente noi continuitatea elementului local în această regiune a României, puternicele tradiții daco-romane, ca și faptul că evoluția sa etnică și culturală nu s-a putut realiza, în timp și spațiu, decît prin multiple și neîntrerupte legături cu romanitatea transcarpatică și de la Dunărea de jos. Autorii mai subliniază ideea de o mare importanță a cultura Sîntana de Mureș în Moldova a continuat să se dezvolte fără întrerupere către o sinteză culturală unitară, corespunzătoare desăvîririi îndelungatului proces de formare a limbii și poporului român.

Întrucît «Carpica» este editată ca un omagiu adus marelui savant V. Părvan, fondatorul școlii românești de arheologie, Alexandru Zub, cercetător la Academia R. S. România, Filiala Iași a închinat două articole învățatului român: «V. Părvan. Corepondență inedită din vremea studiilor» și «V. Părvan, preocupări bibliografice și documentaristice». Personalitatea lui Vasile Părvan este prezentată ca un exemplu de putere de muncă, dăruire și, mai presus, o înfîntă dragoste pentru poporul al cărui trecut l-a proiectat pe firmamentul științei istorice.

Volumul I din «Carpica» se încheie cu două articole de artă: «Tonitza și pictura de la Durău» și «Specificul moldovenesc în opera lui Aurel Băeșu», ambele semnate de Eugenia Antonescu.

Ceea ce se impune de la început în acest volum, este tendința autorilor de a depăși, printr-un efort constant, studiul descriptiv al evenimentelor, reușind să se integreze în sfera acelor explicații cauzale care asigură articolelor o frumoasă tinută științifică. Evenimentele, risipite în imensitatea unui mare număr de milenii, sînt codelate în unitatea procesului istoric, astfel încît la sfîrșitul lecturii, cititorul rămîne cu acel sentiment al realității lor social-umane ce au caracterizat întreaga dezvoltare istorică din zona centrală a Moldovei.

Avînd viziunea materialist-istorică, autorii au dat o interpretare corectă faptelor abordate, aducînd un spor de contribuție la lărgirea frontierelor cunoașterii istoriei patriei noastre.

VIRGIL FLOREA